

Marek Ciara
(Warszawa)

**MATERIAŁY JANA NEPOMUCENA KOSSAKOWSKIEGO
(1775-1808)
(29)**

Jan Nepomucen Kossakowski urodził się 16 maja 1755 r. w województwie krakowskim (prawdopodobnie w Golczy). Był synem Antoniego podstolego nowogrodzkiego i Konstancji z Krosnowskich stolnikówny opoczyńskiej. Uczył się początkowo w domu, następnie w konwiktie pijarów w Piotrkowie (1768-1772). W latach 1772-1774 gospodarował w folwarku Kłonna. W latach 1775-1776 kształcił się w konwiktie pijarów w Warszawie. W latach 1776-1779 kształcił się w seminarium misjonarzy w Warszawie. W latach 1781-1785 przebywał w Rzymie, gdzie studiował w uczelni Sapienza. W latach 1785-1786 podróżował po Francji i Anglii. W 1787 r. przyjął święcenia kapłańskie. W 1788 r. został koadiutorem kustosa katedry wileńskiej z prawem następstwa. W 1793 r. został koadiutorem z prawem następstwa biskupa inflanckiego Józefa Kossakowskiego. W 1794 r. został w Wilnie konsekrowany jako biskup lorymeński „in partibus infidelium”. Po wybuchu insurekcji kościuszkowskiej zgłosił akces do powstania. Po śmierci biskupa Józefa Kossakowskiego w 1794 r. został biskupem inflanckim.

W 1795 r. brał udział w delegacji hołdowniczej do Petersburga. Starał się tam o uwolnienie więźniów politycznych. Katarzyna II wydała ukaz o przyłączeniu wakującej po śmierci Józefa Kossakowskiego diecezji wileńskiej do diecezji inflanckiej, czego nie uznał papież. Po powrocie z Petersburga osiadł w Grodnie.

W 1798 r. na mocy decyzji nuncjusza został przeniesiony na biskupstwo wileńskie.

W okresie administrowania diecezją wileńską (1798-1808) starał się o zwrot dóbr skonfiskowanych przez władze, przebudował katedrę wileńską, zreformował konsystorz i seminarium. W 1796 na żądanie władz rosyjskich opracował projekt reorganizacji Szkoły Głównej (Uniwersytetu Wileńskiego) i szkolnictwa na Litwie, opierając się na dorobku Komisji Edukacji Narodowej. Projekt ten został zatwierdzony przez władze rosyjskie, a jego autor został w 1797 r. (przemiennie ze Stefanem Giedroyciem biskupem żmudzkiem) prezesem Komisji Edukacyjnej Litewskiej. Był inicjatorem założenia szpitala Św. Jakuba w Wilnie i Towarzystwa Dobroczyńności w Wilnie (1807).

Jan Kossakowski był autorem m. in. prac: *O sztukach wyzwolonych i naukach u dawnych Etrusków i Rzut oka na literaturę czeską związek języków słowiańskich* („Roczniki Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk”, tom 4 i 7). W latach 1794-1803 prowadził dziennik, który został w 1944 r. spalony wraz ze zbiorami Biblioteki Krasieńskich w Warszawie.

Jan Nepomucen Kossakowski zmarł 26 sierpnia 1808 r. w Baden pod Wiedniem i tam został pochowany.

Materiały Jana Nepomucena Kossakowskiego zostały w 1960 r. przekazane do PAN Archiwum w Warszawie w formie darowizny przez Leonida Żytkowicza. Marek Ciara w 2021 r. uporządkował materiały archiwalne i opracował inwentarz. Objętość zespołu to 0,02 m. b. Materiały spuścizny uporządkowano zgodnie z *Wytycznymi opracowania spuścizn archiwalnych po uczonych*. Spuścizna zawiera materiały z lat 1794-1802.

Materiały spuścizny to wypisy z dziennika, którego oryginał został spalony w 1944 r. razem ze zbiorami Biblioteki Krasieńskich w Warszawie.

W PAN Archiwum w Warszawie spuściznie nadano sygnaturę 29. W wyszukiwarce www.szukajwarchiwach.pl zespół ma numer 302/489/0. Inwentarz zawiera 1 jednostkę.

Źródła i bibliografia

1. *Materiały Jana Nepomucena Kossakowskiego*, Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie, sygn. 29
2. *Kossakowski Jan Nepomucen*, [w:] *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, tom, Warszawa 19, s.

3. *Kossakowski Jan Nepomucen*, pl/wikipedia/org/wiki
4. Żytkowicz L., *Kossakowski Jan Nepomucen*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1968-1969, tom XIV, s. 265-267

INWENTARZ

1. *Pamiętnik*

Wypisy z oryginału
[1794-1802],

Druk: